

LUND UNIVERSITY

Om ekar och munkar

Ekman, Benjamin

Published in:
Lovprisa, välsigna, predika

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Ekman, B. (2023). Om ekar och munkar. I J.-O. Aggedal, A. M. Ciardi, & B. Nilsson (Red.), *Lovprisa, välsigna, predika: Dominikanerna i Lund* (s. 93-109). (Stiftshistoriska sällskapet i Lunds stift / Årsbok; Vol. 2022). Stiftshistoriska sällskapet i Lunds stift.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Lovprisa, välsigna, predika. Dominikanerna i Lund

Jan-Olof Aggedal, Anna Minara Ciardi & Bertil Nilsson (red.)

STIFTSHISTORISKA SÄLLSKAPET I LUNDS STIFT

Lovprisa, välsigna, predika. Dominikanerna i Lund

(red.) Jan-Olof Aggedal, Anna Minara Ciardi & Bertil Nilsson

STIFTSHISTORISKA SÄLLSKAPET I LUNDS STIFT

STIFTSHISTORISKA SÄLLSKAPET I LUNDS STIFT / ÅRSBOK 2022

Stiftshistoriska sällskapet i Lunds stift bildades den 29 september 1999. Sällskapet har till uppgift att väcka och samordna intresset för historiska studier rörande Lunds stift och dess församlingar samt i mån av möjlighet understödja sådana studier. Sällskapet anordnar också konferenser och studiebesök vid ur stiftshistoriskt intressanta platser i stiftet.

Medlemskap kan erhållas av enskilda personer, kyrkliga organisationer och sammanslutningar som är intresserade av sällskapets uppgifter. Antalet medlemmar var i januari 2022 omkring 75, det övervägande antalet enskilda medlemmar. Årsavgiften är 200 kronor för enskild medlem, 50 kronor för familjemedlem utan erhållande av årsboken samt 300 kronor för sammanslutning. I årsavgiften ingår årsboken. Medlemskap erhålles genom insättande av årsavgiften på Stiftshistoriska sällskapets bankgiro 671-3069.

Sällskapets hemsida: <http://www.lundsstiftshistoriska.se>

Tryckt med bidrag från Hilda och Håkan Theodor Ohlssons stiftelse

© 2023 Författarna och Stiftshistoriska sällskapet i Lunds stift

Omslag: Träskulptur föreställande den helige Dominikus († 1221), tidigare placerad i kapellet i dominikanernas hus i Stockholm. När detta stängde år 1996 flyttades den till dominikanerna i Lund. På sin nuvarande plats i konventets kapell på Sandgatan sedan 2013.

Foto: Kristoffer Lignell

Grafisk form och teknisk redigering: Anna Minara Ciardi & Jonas Palm

Distribution: Arkens bokhandel, Lund

Kyrkogatan 4, 222 22 Lund. e-post: info@arken.se

ISBN 978-91-983935-7-6

ISSN 1404-8515

Tryckt i Sverige av Media-Tryck, Lunds universitet | Lund 2023

Media-Tryck är ett svanenmärkt och
ISO 14001:2015-certifierat tryckeri.
Läs mer om vårt miljöarbete på
www.mediatryck.lu.se

MADE IN SWEDEN

OM EKAR OCH MUNKAR

Filip Maria (Benjamin) Ekman OP

»Ekar och munkar är eviga«. Jag tänker dagligen på dessa ord. Han som skrev dem år 1839 hänger porträtt i början av den korridor som leder till min cell i predikarordens konvent *Saint-Nom-de-Jésus* i Lyon. Vi bär samma vita dräkt, han och jag. Han har korslagda armar och blickar med sina stora rådjursögon stillsamt bort åt vänster.

Huvudet kröns av en rejält tilltagen tonsur, den klassiska medeltida »munkkran-sen«. Han ser bestämd och samlad ut, men jag känner inte att det skulle störa om jag tilltalade honom (jag gör det praktiskt taget varje gång jag går förbi, med orden: »be för mig, broder Henri-Dominique«). I bakgrunden ser vi flera höga berg och den brant sluttande gröna äng han verkar sitta på, däruppe på sin egen lilla alptopp. Nere i dalgången skymtar vi en örn som glider fram. Denna fågel är den enda detalj jag vet att han själv inte tyckte om – av strategiskt, mediala skäl snarare än estetiska. I ett brev uttrycker han en rädsla att man skulle läsa in något slags storhetsvansinne i örnsymboliken: den unge dominikanen, ståtlig som en örn, svävar över en stökig värld, självgod och självtillräcklig.¹ Kanske kommer han dyka ner och förföra din son med munkfantasier? Tavlan fick inte uppfattas som aggressiv. Det är troligen vad som syns bakom dominikanens högra axel som han föredrog att vi skulle meditera över, den symbol som han själv gjort berömd bara några år innan tavlan målades: den eviga eken. En gren växer ur ekens avhuggna stam, ett skott skjuter upp ur dess rot.

Denna artikel är tillägnad broder Jean-Michel Potin OP, provinsialarkivarie i Paris, som introducerat mig till Henri-Dominique Lacordaires värld. Och som öppnat denne gamle patristikers ögon för arkivens underbara värld.

¹ Brev från 21 augusti 1846, citeras i Bedouelle 2005, s. 33.

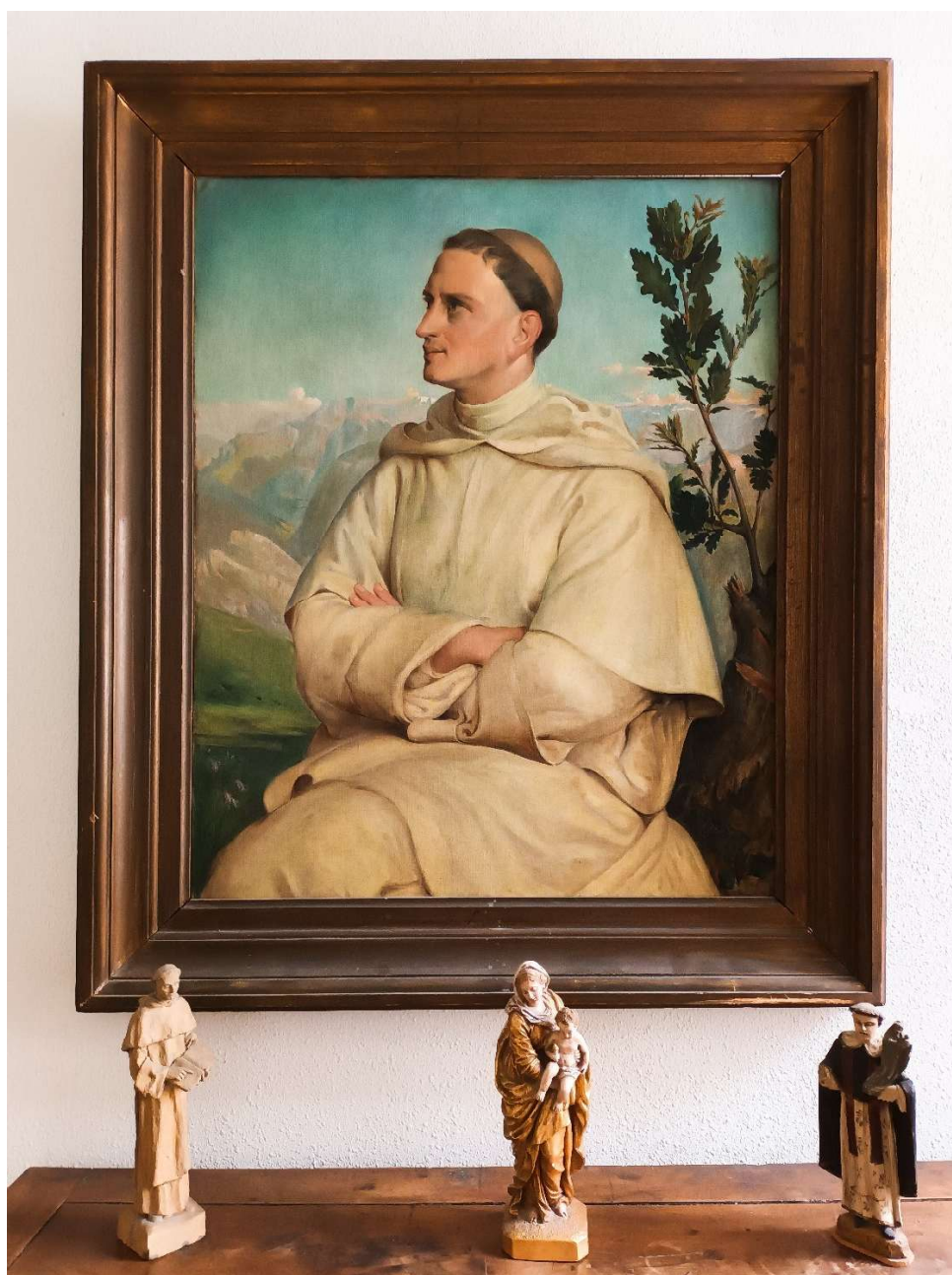

Fig 1. I studentbrödernas korridor i Lyon hänger en kopia av Louis Janmots porträtt av Lacordaire. Foto: Filip Maria Ekman OP.

»Ekar och munkar är eviga«. Så, vad menade du egentligen med detta, broder Henri-Dominique? Denna enigmatiska fras skrevs alltså år 1839, bara några månader innan den unge prästen och sensationellt populäre predikanten Henri Lacordaire ikläddes dominikanordens vita dräkt i Rom och blev broder Henri-Dominique.² Hans lilla skrift *Mémoire pour le rétablissement en France des Frères*

² Chocarne 1866; Philibert 2016a; Philibert 2016b.

Prêcheurs var likt tavlan en del av en programförklaring och medial värvningskampanj för återetableringen av dominikanernas närvaro i Frankrike efter revolutionen.³ Men Lacordaire drömde inte om en enkel återvändo till »tiden före« och »hur det var innan«. Det gudsvigda livet i ordensgemenskaper och klosterordnarna hade förbjudits och fördrivits ur Frankrike, »i frihetens namn«. Och det var nu i denna svårvunna »frihetens namn« som en av det moderna Frankrikes söner fritt och av egen vilja ville leva lydigt, kyskt och fattigt i broderlig gemenskap med sina vänner. Han skrev sin skrift för att övertyga sin samtid om att den vita, medeltida dominikandräkt han ämnade ikläda sig inte var symbolen för en svunnen tids kyrkliga inkvisitorer utan den evangeliska frihetens uniform. Den unge predikanten som åren dessförinnan – från sin plats i predikstolen i Notre-Dame – hade satt hela Paris i gungning, hade nu modet och fräckheten att tro att Försynen lett den frihetslängtan – som det franska folket självt var formligen besatt av – fram till just denna punkt: friheten skulle visa sig i formen av fattiga predikarbröder. Det var oundvikligt. Man kan inte förbjuda en ek att växa, att vara.

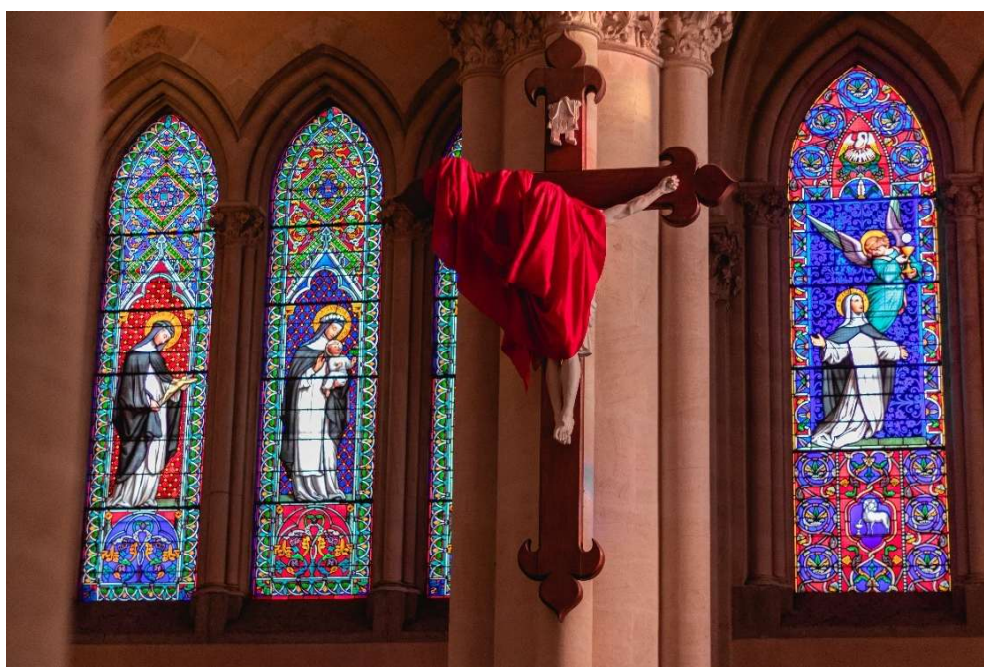

Fig 2. Långfredag i Saint-Nom-de-Jésus i Lyon. På fönstrena, målade av dominikanbröder på 1800-talet, syns de heliga dominikanerna Katarina de Ricci, Rosa av Lima och Imelda Lambertini. Foto: Élodie Bonin.

³ Lacordaire 1839.

En längtan söker sin form

När Lacordaire den 9 april 1839 ikläddes predikarbrödernas dräkt i en liten cell i det romerska konventet *Santa Maria sopra Minerva* stod redan en grupp unga fransmän runtomkring honom. De hade drabbats av hans karisma och predikan och såg nu honom gå före på en väg som gav mening också till deras egen längtan. Flera av dem var konstnärer. De kom ur en miljö av konstnärlig socialt engagerad katolicism, där man drömde om att med sina målningar bidra till att bygga en ny, mer human värld. Istället för ett virtuost klassicistiskt och akademiskt måleri ville man att konsten skulle förkroppsliga andliga värden, i såväl det konstnärliga arbetet som i tematik och stil. Många av dem drogs till Italien, där de besökte de gamla kyrkorna och muséerna, tillät sig drömma att en annan värld är möjlig. De samlades i små semi-monastiska kollektiv, där bön och arbete och gemensamt hantverksarbete fick ersätta det man uppfattade som en modernt trång rationalism och dess individualistiska konstnärsideal. De skämdes inte för att deras konst hade ett moraliskt mål; de ville lyfta andarna, ingjuta fromhet och längtan efter Gud.⁴ När Lacordaire kom till Rom för att söka en form för sin längtan drogs dessa unga män till honom som flugor till en sockerbit. Här var någon som kallade sig för en »passionerad vän av sin samtid«, som hörde deras rop på frihet, och formulerade ett konkret livsprojekt där deras kärlek till den konstnärliga och andliga traditionen från medeltiden kunde räddas från en steril upprepning eller ren romantisk traditionalism. Allt skulle stå i förkunnelsens tjänst, såväl de akademiska studierna som det konstnärliga utövandet. Det var det predikade och okontrollerbara Ordet som skulle eka i den andliga katedral som de tillsammans skulle konstruera.

Det är förstås inte en slump att Lacordaire i sitt återetableringsmanifest inkluderade ett långt avsnitt som beskriver dominikanordens många fromma konstnärer, målare, arkitekter – en litania, där den salige Fra Angelico intar hedersplatsen. Den centrala plats som konstnärerna hade i hans vision om en återevangelisation av Frankrike blir tydlig också i detta att han samma år, 1839, också grundade en fraternitet för katolska konstnärer under den helige evangelisten Johannes beskydd. I denna grupp förband man sig till ett regelbundet såväl individuellt som gemensamt böneliv, att vara mentorer för yngre konstnärer och undervisa dem i tron och – förstås – att enbart bära kläder i färgskalan vit, svart, grått. Under de år som följde Lacordaires eget inträde i orden följde många av dessa unga

⁴ Horaist 1982.

konstnärer efter honom. En av dem var den 23-årige Jean-Baptiste Besson som stod och grät i ett hörn när Lacordaire ikläddes dominkandräkten. Han hade växt upp i en fattig lägenhet i Paris, dit hans gravida ogifta och övergivna mamma hade fått fly från byskammen. Han fick chansen till bildning i katolskt socialistiska kretsar och hans konstnärliga talanger uppmuntrades, vilket lett till att han nu befann sig i Rom. Det sista konstnärliga arbete han fullbordade innan han själv gick in i orden skedde i samband med en pilgrimsfärd tillsammans med Lacordaire till det dominikanska konventet i Viterbo, där hans andlige fader bad honom kopiera den undergörande ikonen Madonna della Quercia – Vår Fru av Eken. Här svor Lacordaire en ed att bära denna bild med sig tills det dominikanska verket åter var planterat, som en återfödd och obesegrad ek i fransk jord.

Fig 3. Kyrkfönster i Saint-Nom-de-Jésus i Lyon där bilden av den helige dominikanen Hyacinth av Kraków bär drag av den konstnärlige franske dominikanen Besson – vars ordensnamn var Hyacinth. Foto: J. M. Gueullette OP.

Det kommer nog inte som en chock för någon av er, mina kära läsare, att den entusiastiska förnyelserörelse som Lacordaire och hans unga noviser längtade efter och drömde fram inte kunde förverkligas smärtfritt eller utan kriser. Och på något sätt har det med den där eken att göra. Liksom med svårigheten att veta hur man bäst betar sig som en av nödvändighet existerande och evig »munk-ek«. Man ska ju som bekant undvika att ta en retorisk flärdfull predikants metaforer alltför bokstavligt. Men bilden satte fingret på en öm punkt. Eken är extremt långsam. Den står stilla. Den är arketyper för den kontinuitet som präglar de många generationerna. Är inte eken i själva verket ganska konservativ och reaktionär? Hur skulle Lacordaires frihetliga och samtida munkar kunna vara eviga ekar utan att förvandlas till antimoderna traditionalister? För Lacordaires unga lärjungar blev frågan oundviklig under deras novisår. Dominikanernas ordensmästare hade klokt nog valt att dela upp gruppen, skicka de unga bröderna till två olika kloster för att formas långt ifrån Lacordaire. Om de skulle bli Kristi apostlar i Dominikus anda skulle det inte vara på grund av varken karismatisk förtjusning eller grupptryck. Under novitiatet växte hos många av dem insikten om att de verkligen ville vara ekar, de ville låta sina rötter sjunka ner djupt i den monastiska askesens och liturgins mylla. De ville inte ta avstånd från Lacordaires öppenhet och apostoliska iver, men den nyckfulla entusiasmen behövde ett korrektiv, i tradition och historia. I den strikta observans som uttrycks genom bön mitt i natten, stränga fastor och köttfri kost, kontemplativ tystnad. Konflikten blev delikat och intensifierades när den av Lacordaires lärjungar som lett kampanjen för en strikt monastisk observans, Vincent Jandel, blev vald till ordensmästare. Jandel kunde nu med fördel arbeta globalt för en förnyelse av orden i denna monastiska riktning.⁵

⁵ Bonvin & Séguéy 1989. Mer om den strikta observansens på 1800-talet och dess roll i grundandet av konventet i Lyon, se *Un passé recomposé: esthétique, catholicisme social et tradition dans la fondation et la construction du couvent dominicain de Lyon, 1856–1888* (2020).

Fig 4. Det är långfredag och predikarbröderna ber att budskapet om korset ska spridas i hela världen. Foto: Élodie Bonin.

Lacordaire hade inga problem med den monastiska observansen – han ville vara »munk ända upp till nacken«, som han uttryckte det. Men han gjorde en tydlig uppdelning mellan mål och medel. Liturgi och askes skulle forma missionärmunkar – predikanter – och han satte högt värde på ordens allra äldsta lagstiftning, med ursprung hos den helige Dominikus själv; här underströks att dispenser alltid kunde ges till bröder om deras studier eller predikan krävde det.⁶ Men för en ung offervillig, men lite ängslig eldsjäl kan detta låta som ett sluttande plan att undvika, ett kryphål som oundvikligen skulle komma att utnyttjas. Bättre att hålla fast vid traditionens bokstav. Och alla som gjort erfarenheten av att sakta formas av bönevanans betingelser, kyrkoårets rytmer och den dagliga börens automatiserade gester vet att det åtminstone finns en risk att den karismatiska improvisationen kortsluter den mänskliga inlärningens tysta kunskap, den som formar våra begär genom vanans långsamma organiska processer. Att reducera liturgi och askes

⁶ *De äldsta konstitutionerna*, prolog. Citeras i de moderna konstitutionernas *constitutio fundamentalis*: »Ex fine tandem Ordinis, superior dispensandi habet potestatem »cum sibi aliquando videbitur expedire, in his præcipue quæ studium vel prædicationem vel animarum fructum videbuntur impedire«.

till rent pragmatiska medel för ett väldefinierat mål gör att vi tappar rotfästet; till slut kan den mest högljudde och envise medbedjaren i den formlösa frihetens namn ta oss som sitt godtyckes gisslan. Frågan för dessa nykläckta dominikaner blev hur det apostoliska budskapet om den uppståndne Kristus ska levas ut i praktiken. Hur leva monastiskt traditionellt och rotad när målet är att predika denna radikala nyhet om ett liv som verkligen befriar? Hur utforma sitt liv så att det manifesterar denna radikala frihet som Paulus talar om som guds barnets signum: vi ber, alltså är vi fria.

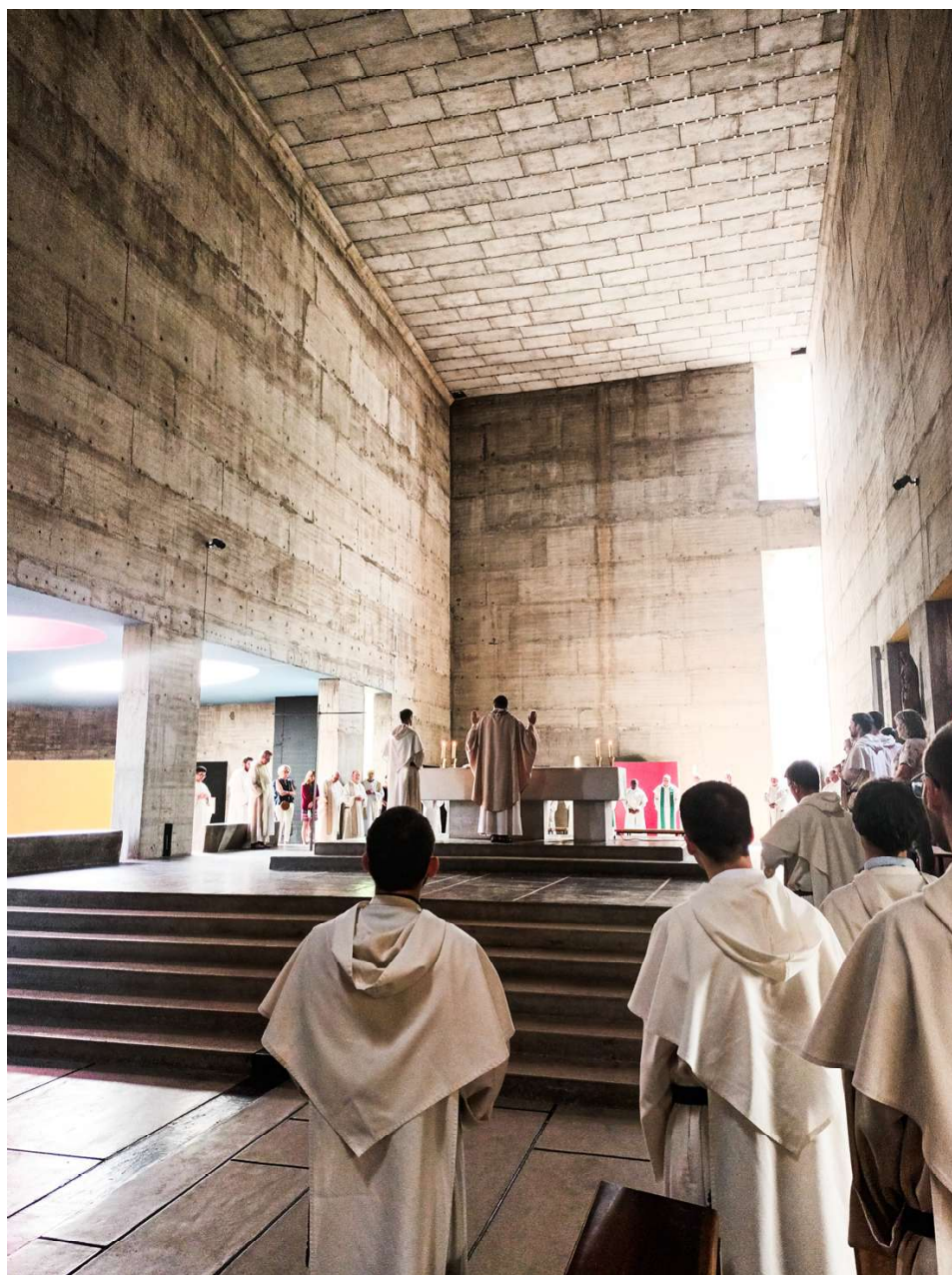

Fig 5. Den nyvigde broder Albert Bażyk firar mässan, omringad av sina bröder, i konventet Sainte-Marie de La Tourette, ritat av Le Corbusier, strax utanför Lyon. Foto: Filip Maria Ekman OP.

Dominikus kontemplativa missionärer

Lacordaire var övertygad om att det var den helige Dominikus speciella nådegåva att ha varit en apostel för denna kristna frihet. Den spanske kaniken Dominikus apostoliska gärning tog form när han under 1200-talets första årtionde reste genom Frankrike och där mötte olika religiösa grupper som tagit avstånd från kyrkan. I senare historiskrivning har dessa olika gruppers identiteter förenklats och klumpats ihop under beteckningen »katharer«, som man har förstått som en medeltida, återuppståndens variant av den »gnostiska« erfarenheten av att mena sig vara instängd som en främling i ett hotfullt kosmos och en syndig kropp.⁷ Det Dominikus insåg var att i grunden byggde denna avvikande syn på Gud, skapelsen och sakramenten på en längtan efter frihet och evangelisk äkthet. Dessa religiösa dissidenter identifierade kyrkan med politisk makt och den kosmiska ordning de ville fly bort ifrån. Så, Dominikus klev bokstavligen ner från sin häst och lät sig inspireras av heretikernas radikala fattigdomsideal och deras kringvandrande predikanter.⁸

Fig 6. Iklädda ordens svarta kappa, bröderna Andreas Riis, Étienne d’Ardailhon, Rémi-Michel Marin-Lamellet, minuter innan de avgav sina eviga löften. Foto: Élodie Bonin.

⁷ För en nyansering av synen på »katharerna«, se Biget 2020; om dominikanernas insatser, se Festa & Laffay 2021, s. 36 ff.

⁸ Den mest uppdaterade biografen över Dominikus är Festa & Laffay 2021. För ett studium av de historiska källorna kring Dominikus och predikarordens grundande är numera Bériou & Hodel 2019 oundgänglig; på engelska: *Early Dominicans* (1982); på svenska: Thomell 1983; Bouchet 2016; Tournier 2021.

Dominikus och hans lärjungar förblev dock rotade i den monastiska observansen och kanikkulturens gemensamma gudstjänstliv. De ville vara kontemplativa missionärer. Man skulle kunna beskriva det som ett försök till balans: den nödvändiga reträtten inför respektive efter missionskampanjen. Men ser man till Dominikus eget liv handlar det om något mycket mer radikalt än en förment ekvilibristisk harmoni, där bönens inandning följs av predikans utandning. Nej, Dominikus var till hundra procent bedjare och till hundra procent predikant. Han gav natten åt Gud och dagen åt människorna, säger Jordanus av Sachsen, en av hans första lärjungar.⁹ När hans vänner vittnar i kanoniseringsprocessen hör vi om och om igen: vår fader Dominikus talade antingen med eller om Gud, och han ville att vi skulle göra detsamma. Han skrev in det i ordens konstitutioner, dess lag.¹⁰ Han gav natten åt Gud och dagen åt människorna. Ja, men det betyder inte att han där, i nattens tysta bön, tillät sig glömma människorna. Glömma världen. Nej, det vi hör från hans vandringskamrater var att de ofta väcktes av hans högljudda bön, han tårar och rop – det rop som gav utlopp för hans barmhärtighet mot dem som gått vilse: han var sårad av en salig oro och skrek: »Herre, förbarma dig över ditt folk, hur ska det gå för syndarna?»¹¹

Barmhärtighetens mystik

Här finner vi hjärtat i vad man skulle kunna kalla en »dominikansk spiritualitet«. Den är på sätt och vis omöjlig. Den söker att förena ett monastiskt, kontemplativt liv, med det kringvandrande förkunnande apostolatet. Men i Dominikus nattliga rop »Herre, hur ska det gå för syndarna?» ser vi hur bönens mystika förening med Gud kan tänkas på ett annat sätt än vi vanligtvis gör. En vanlig modell när det kommer till mystiken är ju tanken att lämna världen, flyga spikrakt mot Gud, successivt lägga allt materiellt och mångfaldigt bakom sig, med en enkelriktad biljett till icke-vetandets moln. Det ligger förstås mycket sant i denna modell. Men det vi ser hos Dominikus, i hans mystika förbön för världen, bör kanske snarare

⁹ *Libellus*, nr 105–106, svensk översättning i Tournier 2021, s. 74.

¹⁰ *De äldsta konstitutionerna*, nr 31. Citeras i de moderna konstitutionernas *constitutio fundamentalis*: »semper cum Deo vel de Deo loquebatur«.

¹¹ Kanoniseringsprocessen, Languedoc, nr 37, i Bériou-Hodel 2019, s. 760.

jämföras med något Simone Weil skriver i ett brev till sin vän dominikanen père Perrin:

När en själ nått därhän, att den har en kärlek, som fyller universum, blir denna kärlek den guldvingade kyckling som öppnar världsägget. Härfter älskar den universum inte inifrån men utifrån, från samma ort där Guds Vishet bor, som är vår förstfödde broder. Detta slags kärlek älskar varelserna och tingen inte i Gud utan utifrån Gud. Den bor hos Gud; därifrån betraktar den alla varelser och alla ting, och dess blick sammanfaller med Guds egen.¹²

Sådan var Dominikus blick. Han såg på världen med Guds blick och genomborrades i ett Kristuslikt medlidande. För honom blev bönelivet med Gud hypostatiskt förenat med proklamationen av barmhärtighetens evangelium, detta ord som fick hans eget och åhörarnas hjärtan att brinna. Och när väl en stabil liten grupp av bröder hade formats kring honom vägrade han tänka försiktigt balanserat och institutionellt långsiktigt; istället spred han bröderna för vinden, han skickade i väg dem i små grupper, i alla väderstreck, för att grunda nya kommuniteter. Dominikus var övertygad om att den säd som samlas på hög börjar snart ruttna. Den barmhärtiga blick, som formats under de där många långa timmarna i nattlig bön, tvingade honom att sända ut bröderna dit där nöden var som störst. Och vart skickade han dem? Inte minst till städerna. Till universiteten – i Paris, Bologna, Oxford. Dessa predikarbröder var övertygade om att studier och undervisning kunde vara andliga barmhärtighetsverk. Den evangeliska barmhärtigheten tvingade dem att solidarisera sig med dem som drabbats av det lidande som stavas tvivel och oförmåga att tro. Denna solidaritet kräver studier och ärlighet. En ärlighet inför och ett studium av vad som gör att tron förlorar sin rimlighet, och vad som gör det möjligt för oss att faktiskt se och leva tron i dess fullhet och skönhet. Om en dominikan ägnar sig åt universitetsstudier och akademisk forskning av någon annan anledning än just denna barmhärtiga kärlek till världen, då har han förlorat kontakten med ordens rötter, som vattnades av Dominikus nattliga bönetårar.

¹² Citat ur Weil 1994, s. 64; jfr Murray 2006, s. 21.

Fig 7. Studentbröder från Frankrikes två dominikanprovinser, på semester i Occitanien. Foto: Filip Maria Ekman OP.

Eken i skandinavisk jord

Redan under Dominikus livstid togs skandinaviska bröder upp i orden och skickades till Danmark och Sverige för att grunda konvent. Under 1200-talet upplevde orden en guldålder i Norden, med litterära minnesmärken som de förtjusande breven mellan Petrus de Dacia och Kristina av Stommeln. När Dominikanorden – efter en oplanerad paus – i början av 1900-talet återvände till Norden var det Lacordaires söner från den franska provinsen som återplanterade den gamla eken i vårt land.¹³ Dominikanernas apostoliska aktiviteter i våra skandinaviska länder ägnades åt pastoral omsorg om den lilla skaran katoliker som fanns, pionjärbete inom den gryende ekumeniken, journalistik, exegetik och mycket annat. Med små medel och få bröder fanns förstås alltid risken att var och en ägnade sig åt sina egna projekt. I ett brev till provinsialen i Paris från François Réfoulé, en broder i Lund i början av 1960-talet, hittar vi spår av den gamla konflikten mellan Lacordaire och mer monastiska bröder som Jandel. Brodern i Lund irriterar sig på sin medbroder Mouton, som helst vill sjunga gregorianik och som anser att det dominikanska livet bör levas mer monastiskt i Sverige, eftersom det passar det svenska folkkyrkan bättre. Réfoulé skriver uttryckligen: »Han har en ›Jandel-tendens«, medan jag själv alltid haft en ›Lacordaire-tendens«. Dessa två tendenser har alltid funnits i vår Orden.»¹⁴

Historien upprepar sig – eller handlar det helt enkelt om kontinuitet – där den dominikanska livsformen ständigt söker att inkarnera sig i nya sammanhang och utifrån nya omständigheter. Varje generation får chansen att göra sitt eget försök att leva den omöjliga balansgången, där vi bröder och systrar avstår från att välja mellan kontemplation och apostolat, mellan att vara ek och att vara vandrande frihetsapostel.

¹³ Se det mycket rika kapitlet om den dominikanska missionen i Werner 2014.

¹⁴ Paris, Archives de la Province Dominicaine de France (APDF), Dacie, 300.01: »Il est de la tendance 'Jandelle', je me suis toujours senti de la tendance 'Lacordaire'. Il y a toujours eu ces deux tendances dans notre Ordre.« Jämför *acta* från generalkapitlet 2019, § 67: »In the history of the Order there have always been present two traditions: one more monastic, more attentive to the distinct elements of regular observance; the other more apostolic, more attentive to apostolic commitments. Today we are challenged to cultivate and promote in our communities a dialogue between both tendencies and above all, to personally blend the contemplative and apostolic dimensions.«

Predikarorden – lite statistik

Bröder

Enligt 2020 års statistik har Dominikanorden 5 117 ordensbröder som avgett högtidliga löften. Av dessa studerar 737 för att bli präster; 245 är lekbröder; 4 023 bröder är präster och 41 är biskopar. Det fanns 164 noviser med avsikt att bli präster och 5 noviser som vill leva som lekbröder.

Bröderna lever fördelade i 257 konvent respektive 281 ordenshus.¹⁵ Orden består av 37 provinser och 6 vice-provinser och finns i Afrika, Asien-Stillahavsregionen, Europa, Latinamerika och Karibien och USA.

Kontemplativa systrar

Dominikanorden har 2 512 dominikannunnor fördelade i 185 kloster, 63 noviser och 69 postulanter.

Lekmannadominikaner

Dominikanorden har 2 212 lekmanafaterniteter med 128 287 medlemmar i 75 länder. I Europa finns 5 377 lekmannadominikaner. Den absoluta majoriteten av världens lekmannadominikaner finns i Asien-Stillahavsregionen, med sina 117 749 medlemmar och 1 491 lekmanafaterniteter i tolv länder.

Apostoliska dominikansystrar

Den internationella samarbetsorganisationen *Dominican Sisters International Confederation* (CIDD) representerar ca 19 400 apostoliska systrar i 109 länder.

¹⁵ Det dominikanska livet levs i konvent, som i sin tur tillhör provinser. Ordens konstitutioner ger tydliga ramar för vilka rättigheter och skyldigheter konventen har. En central princip är att konventen väljer sin egen ledare, sin prior. För att en kommunitet skall kunna upprättas som fullvärdigt konvent måste den bestå av minst sex bröder som bor i kommuniteten permanent och av dem måste fyra vara präster. Om en kommunitet inte lever upp till dessa krav kallas den för ett ordenshus (*domus*). Till ledare för ett ordenshus utses en superior av provinsialpriorn.

Referenser

Otryckta källor

Paris, Archives de la Province Dominicaine de France (APDF), Dacie

Tryckta källor & litteratur

Acta från ordens generalkapitel i Bien Hoa, 2019, via: <https://www.op.org/documents/>
Bedouelle, Guy, 2005. »Lacordaire, l'art et les artistes«, *Memoire Dominicaine* 19, s. 27–34.

Bériou, Nicole & Paul-Bernard Hodel, 2019. *Saint Dominique de l'ordre des Frères prêcheurs: témoignages écrits, fin XIIe–XIVe siècle*. Paris.

Biget, Jean-Louis, m.fl., 2020. *Le »catharisme« en questions*. Cahiers de Fanjeaux 55. Fanjeaux.

Bonvin, Bernard & Jean Séguy, 1989. *Lacordaire-Jandel: la restauration de l'Ordre dominicain en France après la Révolution, écartelée entre deux visions du monde*. Paris.

Bouchet, Jean-René OP, 2016. *Den helige Dominikus*, övers. Y.-K. Sjöblom OP. Stockholm.

Chocarne, Bernard, 1866. *Le R. P. H.-D. Lacordaire de l'Ordre des Frères Prêcheurs. Sa vie intime et religieuse*. Paris.

De moderna konstitutionerna i Liber Constitutionum et Ordinationum via: <https://www.op.org/documents/>.

De äldsta konstitutionerna i De oudste Constituties van de Dominicanen, utg. A. H. Thomas. Louvain 1965 (latinsk text); *Early Dominicans: Selected Writings*, övers. S. Tugwell OP, s. 455–468 (engelsk översättning i urval); *Saint Dominique de l'ordre des Frères prêcheurs: témoignages écrits, fin XIIe–XIVe siècle*, övers. N. Bériou & P.-B. Hodel. Paris 2019, s. 199–263 (komplett fransk översättning).

Dominican Sisters International Confederation (CIDD) via: <https://www.dsio.org/>.

Early Dominicans: Selected Writings, red. S. Tugwell OP. New York 1982.

Festa, Gianni & Augustin Laffay, 2021. *Saint Dominique et sa mission*. Paris.

Heiding SJ, Fredrik, 2022. *Låt kroppen tala – med Dominikus nio sätt att be*, övers. A. Piltz OP. Skellefteå.

Horaist, Bruno, 1982. *L'Oeuvre peint du R.P. Hyacinthe Besson O.P. (1816–1861), vol. 1: Texte*. Nanterre.

- Kanoniseringsprocessen, Languedoc, i: Bériou & Hodel 2019, s. 753–763. Se även översättningen av Tugwell i *Early Dominicans: Selected Writings*, s. 66–85.
- Lacordaire OP, Henri-Dominique, 1839. *Mémoire pour le rétablissement en France de l'ordre des Frères prêcheurs*. Paris.
- Murray, Paul, 2006. *The New Wine of Dominican Spirituality*. London.
- Philibert, Anne, 2016a. *Henri Lacordaire*. Paris.
- Philibert, Anne, 2016b. »LACORDAIRE Henri«, *Dictionnaire biographique des frères prêcheurs*, via: <http://journals.openedition.org/dominicains/1609>.
- Thomell, Kerstin, 1983. *Dominikus: enligt de äldsta källorna. En levnadsteckning*. Uppsala.
- Tournier OP, Sr Veronica, 2021. *En bok om Dominikus*. Skellefteå.
- Un passé recomposé: esthétique, catholicisme social et tradition dans la fondation et la construction du couvent dominicain de Lyon, 1856–1888: actes de la*, red. J.-M. Gueullette. LARHRA, coll. »Chrétiens et Sociétés. Documents et Mémoires«. 2020, via: <http://books.openedition.org/larhra/3731>.
- Weil, Simone, 1994. *Väntan på Gud*, övers. K. Stolpe. Skellefteå.
- Werner, Yvonne Maria, 2014. *Katolsk manlighet: det antimoderna alternativet. Katolska missionärer och lekmän i Skandinavien*. Centrum för Öresundsstudier, 33. Göteborg.